

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนบุคคล
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑ - ๒๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๔๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๕๐

วันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิวรรคหนึ่งและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ด้วยคำร้องทั้งสามเป็นคดีที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี จึงมีประเด็นเบื้องต้นสมควรพิจารณาก่อนว่า กรณีมีเหตุต้องพิจารณาวินิจฉัยตามประเด็นแห่งคดีของคำร้องทั้งสาม หรือไม่

เห็นว่า การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติกฎหมายใด ๆ จะต้องพิจารณาว่าบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย สำหรับคำร้องทั้งสามนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับ โดยผู้ร้องได้แย้งความชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๒ แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้นำหลักการแห่งบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติไว้เป็นหลักการเดียวกันกับมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖

มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕ ด้วยเช่นกัน จึงเห็นว่า เมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ กรณีมีเหตุสมควรวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องทั้งสามต่อไป และเมื่อพิจารณาคำร้องทั้งสามแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔ และมาตรา ๖ เป็นบททั่วไป โดยมาตรา ๒ บัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองที่กำหนดให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติรับรองและให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญที่กฎหมายอื่นใดจะขัดหรือแย้งมิได้ ส่วนมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ทั้งโดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าได้รับความคุ้มครองและผูกพันองค์กรของรัฐในการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการตีความกฎหมาย มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่รับรองในการที่บุคคลจะอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่ปฏิบัติขัดรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นบทบัญญัติที่ให้หลักประกันสิทธิของบุคคลในการใช้สิทธิทางศาลเมื่อถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรอง มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองหลักความเสมอภาคที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ซึ่งมีหลักการว่าบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง จะกระทำมิได้ และมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจัดโครงสร้างของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีว่าประกอบด้วยลำดับชั้นของศาล ๓ ชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา และอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกา

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีในส่วนของวิธีการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยบัญญัติขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบังคับคดีในส่วนของวิธีการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้สามารถดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรมแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ว่าด้วยการขายทอดตลาด โดยบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการคัดค้านการขายทอดตลาดในครั้งแรกในกรณีที่หากเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียคัดค้านเกี่ยวกับราคาสูงสุดว่ามีจำนวนต่ำเกินสมควร เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องเลื่อนการขายทอดตลาดออกไป เพื่อเปิดโอกาสให้มีการหาผู้ซื้อในครั้งต่อไป และในการขายครั้งต่อไป หากมีผู้เสนอราคาไม่สูงกว่าครั้งก่อนหรือไม่มีผู้เสนอราคา ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเคาะไม้ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดในการขายครั้งก่อน และวรรคสี่ที่บัญญัติให้คำสั่งของศาลตามวรรคสองที่เกี่ยวกับกรณีที่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่าราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินมีจำนวนต่ำเกินสมควร และการขายทอดตลาดทรัพย์สินในราคาต่ำเกินสมควรนั้นเกิดจากการคบคิดกันฉ้อฉลในระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าสู่ราคาหรือความไม่สุจริตหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการปฏิบัติหน้าที่บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการเพิกถอนการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งลักษณะนี้ได้ และศาลมีดุลพินิจในการสั่งอนุญาตตามคำร้องหรือแก้ไขหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการอย่างใดตามที่ศาลเห็นสมควรได้ โดยคำสั่งดังกล่าวนี้ให้เป็นที่ที่สุด

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๔ และมาตรา ๖ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราเป็นบทบัญญัติหลักทั่วไป มิได้มีข้อความที่เป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด ในขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีในส่วนของวิธีการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา จึงมิใช่กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราดังกล่าวจะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันเป็นหลักทั่วไปได้

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕ หรือไม่

เห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติให้สิทธิในการคัดค้านการเสนอราคาแก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาในการขายทอดตลาดครั้งแรก ในกรณีที่เห็นว่า ราคาสูงสุดนั้นมีราคาต่ำเกินสมควร โดยให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเลื่อนการขายออกไปเพื่อให้บุคคลดังกล่าวหาผู้ซื้อที่จะเสนอซื้อในราคาที่บุคคลดังกล่าวต้องการมาเสนอซื้อในการขายทอดตลาดทรัพย์สินครั้งต่อไป แต่ผู้เสนอราคาสูงสุดยังต้องผูกพันกับการเสนอราคาดังกล่าวเป็นระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่เสนอราคารุนั้น หากในครั้งต่อไปมีผู้เสนอราคาที่สูงกว่าก็ให้เคาะไม้แก่ผู้เสนอราคาที่สูงสุด หากไม่มีราคาสูงกว่าหรือไม่มีผู้เสนอราคาก็ให้เคาะไม้ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดในการขายทอดตลาดทรัพย์สินครั้งก่อน อันเป็นบทบัญญัติของวิธีการขายทอดตลาดเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และบุคคลผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งบุคคลภายนอกที่ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดโดยสุจริต และเป็นบทบัญญัติซึ่งเป็นการให้สิทธิในการคัดค้านการขายทอดตลาดได้แม้จะให้เฉพาะการขายทอดตลาดในครั้งแรกเท่านั้นก็ตาม แต่ถือเป็นการให้สิทธิแก่บุคคลในการคุ้มครองประโยชน์แห่งตนมากกว่าเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ร้องอ้าง อีกทั้งมิได้เป็นการละเลยสิทธิของบุคคลที่มีอยู่ก่อนแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามหากให้มีการคัดค้านการขายทอดตลาดได้ทุกครั้ง ก็จะทำให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลไม่สามารถกระทำได้ ซึ่งเป็นการทำลายหลักแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษา ประกอบกับบทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการให้การบังคับคดีในส่วนของขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรมแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาด และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ว่าด้วยการขายทอดตลาดแล้ว จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติอันเป็นประเด็นแห่งคดีนี้เป็นไปตามเจตนาที่รัฐธรรมนุญรับรองไว้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ กล่าวคือ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบุคคลตามที่บัญญัติไว้อย่างเสมอกันในกฎหมาย ไม่ได้ยกเว้นใช้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกรณีใดกรณีหนึ่ง อันทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกัน หรือไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง และไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องการใช้อำนาจขององค์กรโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่เกี่ยวกับบุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

สำหรับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคสี่ ที่บัญญัติให้คำสั่งของศาลตามวรรคสองซึ่งเป็นคำสั่งเกี่ยวกับการขายทอดตลาดทรัพย์สินในราคาต่ำเกินสมควร อันเกิดจากการคบคิดกันฉ้อฉลหรือความไม่สุจริตหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการปฏิบัติหน้าที่ ให้คำสั่งศาลในการเพิกถอนการขายทอดตลาดหรือการกำหนดวิธีการอื่นใดตามที่เห็นสมควรนั้นเป็นที่สุด ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจในการอำนวยความสะดวกและให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนจากการขายทอดตลาดที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเกิดจากการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ส่วนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดลำดับชั้นโครงสร้างของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดี มิได้เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของบุคคลในการนำคดีขึ้นสู่ศาลว่าต้องได้รับการพิจารณาคดีให้ครบทั้งสามลำดับชั้นศาลดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด ทั้งปรากฏจากความในตอนท้ายของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่งว่า “เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น” ซึ่งหมายความว่า รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นอาจมีบทบัญญัติให้ศาลชั้นใดพิจารณาคดีเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามหลักทั่วไปที่ว่าศาลยุติธรรมจะต้องมีสามชั้นศาลเสมอไป ดังเช่นความในวรรคสี่ของมาตรา ๒๑๕ ที่ให้มีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นระบบศาลชั้นเดียว ส่วนความในวรรคอื่นของมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีของคำร้องทั้งสาม ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕ แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ